

њеног остваривања. У правном смислу, уставност и законитост значе да правни поредак једне земље мора да буде усклађен и да у њему мора да влада хијерархија правних аката од најнижих до највиших, односно до устава и закона који стоје на врху те пирамиде коју граде сви ти општи правни акти. У ствари, уставност и законитост су сличне појаве или како то добро примећује проф. Павле Николић, уставност је само виши облик законитости или на виши степен подигнута законитост. Уставност и законитост изражавају одговарајућу структуру и хармоничност правног поретка која се огледа у томе да нижи акти произилазе из оних виших и да са њима морају да буду усклађени да би важили и примењивали се. Но, да би се остварила правна држава и успоставила уставност и законитост, није довољно да се само донесу устав и закони, него и да се поштују и штите. Зато је потребно да се изгради правна свест, то зависи и од демократске политичке културе и традиције друштва, као и заинтересованости људи да се понашају у духу уставности и законитости мада ни то само по себи није довољно. Уставност и законитост имају своје демократско политичко значење и не могу да се остваре без развијених политичких и других друштвених и материјалних услова и елемената, али не могу да постоје и остваре се ни без правних гаранција и инструмената, а пре свега њихове заштите која подразумева постојање одговарајућег механизма преко кога се та заштита врши.

1. МЕХАНИЗМИ ЗАШТИТЕ (КОНТРОЛЕ) УСТАВНОСТИ И ЗАКОНИТОСТИ

Упоредна уставна историја и пракса показује да се уставност (и законитост) штити на различите начине и да се према томе могу уочити и различити системи и облици њене заштите. Најопштије гледано, у свету постоје два велика система заштите уставности и законитости, од којих је један судски а други вансудски. У оквиру ових двеју групација се опет врше даље поделе и разврставања ових облика заштите уставности и законитости према различитим мерилима. Тако се према органу који је врши у оквиру вансудске контроле уставности (и законитости) уочава један систем, у коме ту заштиту или контролу врши законодавно тело (парламент) које доноси законе, и други систем у коме је та заштита поверена посебном политичком или уставном органу одвојеном од парламента.

И ова судска контрола уставности (и законитости) је такође различита